

CENTRUM ANALIZ REGIONALNYCH
I LOKALNYCH

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA REGIONÓW 2012

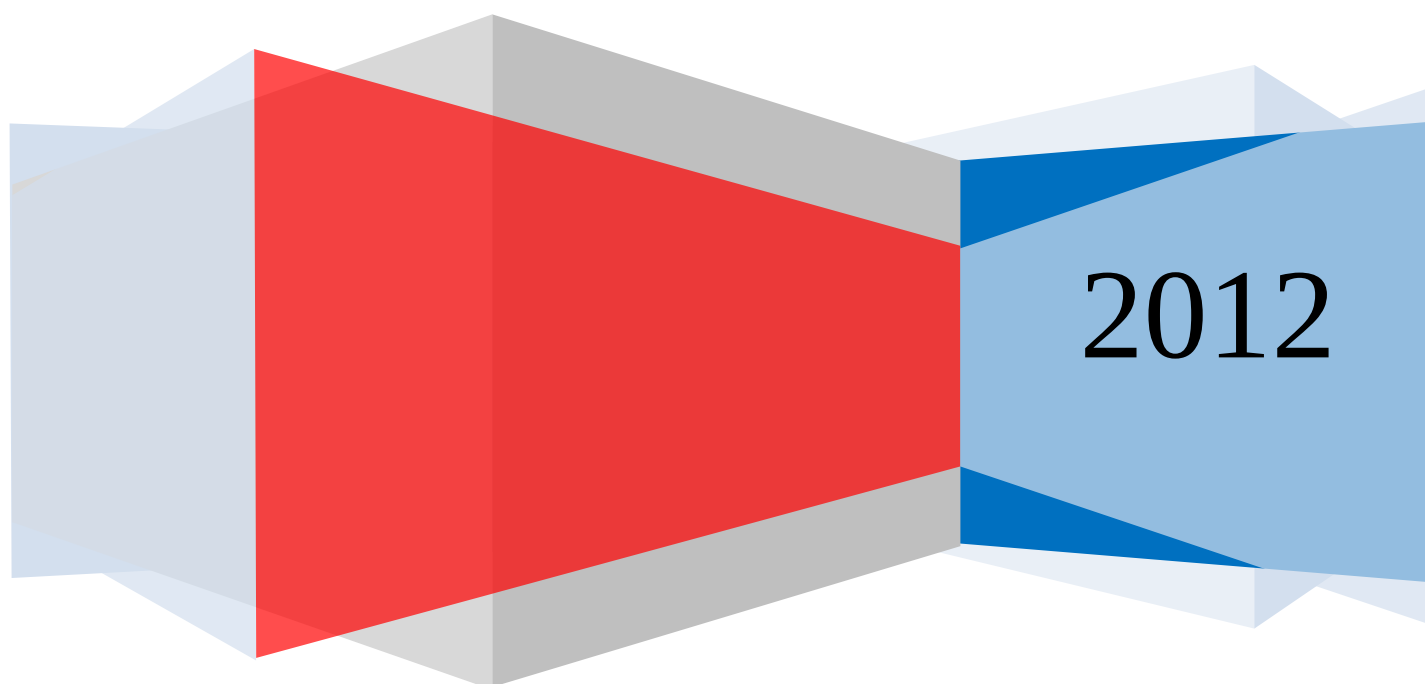
Województwo kujawsko-pomorskie

Dr hab. prof. SGH Hanna Godlewska-Majkowska

Dr Agnieszka Komor

Dr Patrycjusz Zarębski

Mgr Magdalena Typa

Warszawa, październik 2012

Wstęp

Niniejszy raport powstał w wyniku zastosowania wyników badań naukowych prowadzonych od 2002 roku, pod kierunkiem prof. SGH dr hab. H. Godlewskiej-Majkowskiej w Szkole Głównej Handlowej, w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, w Instytucie Przedsiębiorstwa. Wszyscy Autorzy stanowią trzon zespołu, rozwijającego metodykę pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów, w celu możliwie jak najlepszego uchwycenia istotnych dla inwestora cech regionów, rozpatrywanych ogólnie oraz z punktu widzenia specyfiki działalności gospodarczej oraz wielkości inwestycji.

Wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI) oceniają walory lokalizacyjne regionów. W wersji uproszczonej są obliczane dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Są to wskaźniki PAI1 odnoszące się do całości gospodarki regionalnej/narodowej (PAI1_GN) oraz do wybranych sekcji: C - przemysłu przetwórczego, G - handlu i napraw, I - turystyki i gastronomii, M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej.

Oprócz tego są opracowane wskaźniki wyłącznie dla województw, w oparciu o wiele cech dostępnych tylko na tym poziomie województw lub makroregionów. Umożliwiają znacznie szerszy zakres kontekstu ocen ich atrakcyjności inwestycyjnej. Są to wskaźniki grupy PAI2, opracowane na potrzeby oceny atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu ogólnym, a także w odniesieniu do ww. sekcji gospodarki (PAI2_C, PAI2_G, PAI2_I, PAI2_M).

Ponadto w raporcie wykorzystano oceny rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej, nawiązującej do napływu kapitału inwestycyjnego oraz efektów inwestycji, rozpatrywanych z punktu widzenia produktywności i efektywności poniesionych nakładów.

Zaproponowane miary są przedmiotem corocznej ewaluacji dzięki konsultacjom z instytucjami obsługującymi inwestorów zagranicznych, jak i bezpośrednim kontaktom zespołu z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami przedsiębiorców. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie Instytutu Przedsiębiorstwa: www.sgh.waw.pl/instytuty/ip, na stronie współpracującego z Instytutem Przedsiębiorstwa Centrum Analiz Regionalnych i Lokalnych: www.caril.edu.pl, a także w licznych publikacjach naukowych i ekspertycznych.

1. Charakterystyka gospodarki regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego

Województwo kujawsko-pomorskie położone jest w środkowej części kraju. Jego wizytówką jest bardzo dobrze rozwinięte rolnictwo, które stało się podstawą rozwoju inwestycji w przemysł spożywczy. Ponadto z uwagi na tradycje przemysłowe i dostosowane do jego potrzeb szkolnictwo region jest atrakcyjnym miejscem lokalizacji inwestycji przemysłowych.

Do atutów województwa należą:

- Położenie w centrum Polski, gdzie krzyżują się ważne szlaki transportowe, w tym linie należące do transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T, co ułatwia dostęp do polskich rynków i dostawców, tak polskich, jak i zagranicznych,
- Dobry dostęp do infrastruktury społecznej, w tym szczególnie do jednostek medycznych i uzdrowiskowo-sanatoryjnych,
- Bogate zaplecze naukowo – badawcze,¹
- Bogactwo kulturowe (liczne zabytki, wśród których na wyróżnienie zasługuje zespół staromiejski Torunia wpisany na Listę światowego dziedzictwa UNESCO) i walory przyrodnicze (Pojezierze Kujawskie z solankami), stwarzające podstawy dla rozwoju usług turystycznych i związanych z ochroną zdrowia,
- Wysoko rozwinięte rolnictwo, zarówno produkcja roślinna jak i produkcja zwierzęca, stanowiące fundament rozwoju przemysłu spożywczego,
- Tradycje przemysłowe, szczególnie w zakresie przemysłu chemicznego, środków transportu i elektroniki, co stanowi czynnik ułatwiający znalezienie kontrahentów, jak i absolwentów szkół wyższych i zawodowych o specjalizacjach potrzebnych inwestorom przemysłowym,
- Dobre warunki do rozwoju energetyki odnawialnej,
- Obecność ośrodków wspierających przepływ nowoczesnych rozwiązań z nauki do przemysłu np. Centrum Transferu Technologii w Toruniu.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 1.

Tabela 1. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa kujawsko-pomorskiego

Wyszczególnienie	Województwo kujawsko-pomorskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2009 r. (zł/osoba)	29.834	35.210	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2011)	2.098.370	38.538.447	5,4%

¹W roku 2010 do najlepszych w Polsce jednostek naukowych Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zaliczyło: (Wydział Chemii i Wydział Filologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Wydział Inżynierii Mechanicznej Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy.

Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2011 r. (osoby)	231.47	492.646	4,7%
Absolwenci szkół średnich w 2011 r. (osoby)	233.94	421.724	5,5%
Liczba pracujących (osoby stan na stan na 31 XII 2011)	683.549	13.911.203	4,9%
Struktura pracujących w 2011 r.	Sektor rolniczy 14,4% Sektor przemysłowy 31,5% Sektor usługowy 54,1%	Sektor rolniczy 12,7% Sektor przemysłowy 30,6% Sektor usługowy 56,7%	
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2010 r. (mln zł)	1.077,7	61.600,3	1,7%
Kapitał spółek w 2010 r. (mln zł)	3.011,4	18.8812,4	1,6%
Specjale strefy ekonomiczne w województwie			
- SSE Pomorska, podstrefy: gm. Barcin, gm. Kowalewo Pomorskie, gm. Łysomice, gm. Świecie, m. Bydgoszcz, m. Grudziądz, m. Rypin, m. Toruń, gm. Wąbrzeźno			
Wyróżniające oceny PAI_2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2		Handel klasa C	
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		Handel klasa C Turystyka klasa C	
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	Powiat m. Bydgoszcz, Powiat m. Toruń, Powiat m. Grudziądz, Powiat m. Włocławek,	
	Klasa B		
Gminy	Klasa A	Toruń (1), Inowrocław (1), Grudziądz (1), Bydgoszcz (1), Chełmża (1), Włocławek (1), Wąbrzeźno (1), Ciechocinek (1), Osielsko (2), Golub-Dobrzyń (1), Brodnica (1), Chełmno (1), Janikowo (3), Rypin (1), Solec Kujawski (3), Świecie (3)	
	Klasa B	Barcin (3), Aleksandrów Kujawski (1), Wielka Nieszawka (2), Radziejów (1), Białe Błota (2), Tuchola (3), Kowal (1), Lipno (1)	

Źródło: opracowanie własne.

Województwo kujawsko-pomorskie dostarczyło w 2009r. 4,6% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 29.834 zł, przy średniej dla Polski 35.210zł. Wynik ten plasuje województwo na 10 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2009 wyniosła 150,8%, przy średniej dla Polski równej 168,5%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się zbliżonym do przeciętnego udziałem sektora usług (54,1%), podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 14,4% i 31,5% pracujących (GUS, BDR 2012).

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2011 to 2.098.370 mieszkańców, co stanowiło 5,4% ludności Polski. W województwie kujawsko-pomorskim struktura wieku w roku 2010 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 15,5%

osób, produkcyjny: 68,4% i poprodukcyjny: 16,0% (Polska analogicznie: 15,1%, 68,1% i 16,8%). Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2012 r. 16,6%, dla porównania w Polsce - 12,4%.² Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2012 wyniosło 3.080,3 zł, czyli 83,6% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 21 uczelni wyższych, w których kształcą się 81,9 tys. studentów, czyli 4,7% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 7,5% uczniów województwa, natomiast do techników 6,0%.

Sektory strategiczne dla województwa ujęte w strategii rozwoju regionalnego to przede wszystkim: e-gospodarka, branża teleinformatyczna, biotechnologiczna, narzędziowa, elektroniczna, meblarska, poligraficzna, rolno-spożywcza, chemiczna, elektroniczna, elektrotechniczna, elektromechaniczna.

Preferencyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej występują w województwie m.in. w Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej - podstrefy: gm. Barcin, gm. Kowalewo Pomorskie, gm. Łysomice, gm. Świecie, m. Bydgoszcz, m. Grudziądz, m. Rypin, m. Toruń, gm. Wąbrzeźno.

2. POZYCJA WOJEWÓDZTWA NA MAPIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POLSKI

Województwo kujawsko-pomorskie charakteryzuje się niską ogólną atrakcyjnością inwestycyjną, o czym świadczy przyznanie województwu klasy E wg wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej PAI 2_GN – por. rys.1 w Aneksie.³ Nieco wyższa jest jego ocena dla inwestycji w przemysł pracochłonny (klasa D). Natomiast ponadprzeciętnie atrakcyjne jest to województwo dla inwestycji handlu i napraw (klasa C), co należy wiązać z walorami położenia geograficznego.

Atrakcyjność inwestycyjną można także określić na podstawie wskaźników rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), opartych na mikroklimatach takich jak: produktywność majątku trwałego, produktywność pracy, gospodarka finansowa JST oraz nakłady inwestycyjne – por. rys. 2 w Aneksie. Region wyróżnia się pod tym względem, biorąc pod uwagę efekty inwestycji w przemysł przetwórczy (klasa C) oraz w handel i naprawy (klasa C).

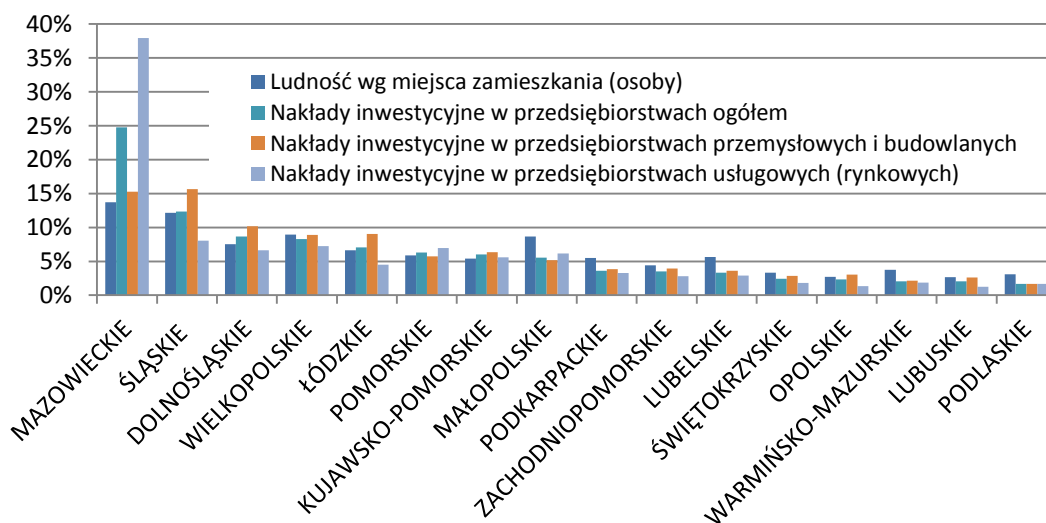
Potencjalna i rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna znalazła odzwierciedlenie w decyzjach inwestorów odnośnie przepływów kapitału. Ukazuje to rysunek 1.

² Bezrobotni oraz stopa bezrobocia wg województw, podregionów i powiatów (stan w końcu sierpnia 2012 r.) GUS.

³ Sekcja C - przemysł przetwórczy, sekcja G - handel i naprawy, sekcja I - hotele i restauracje, sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie <http://www.investmazovia.com/metodyka.html>

Rysunek 1. Struktura regionalna nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w 2010 roku na tle udziału w zaludnieniu (% wielkości krajowej)

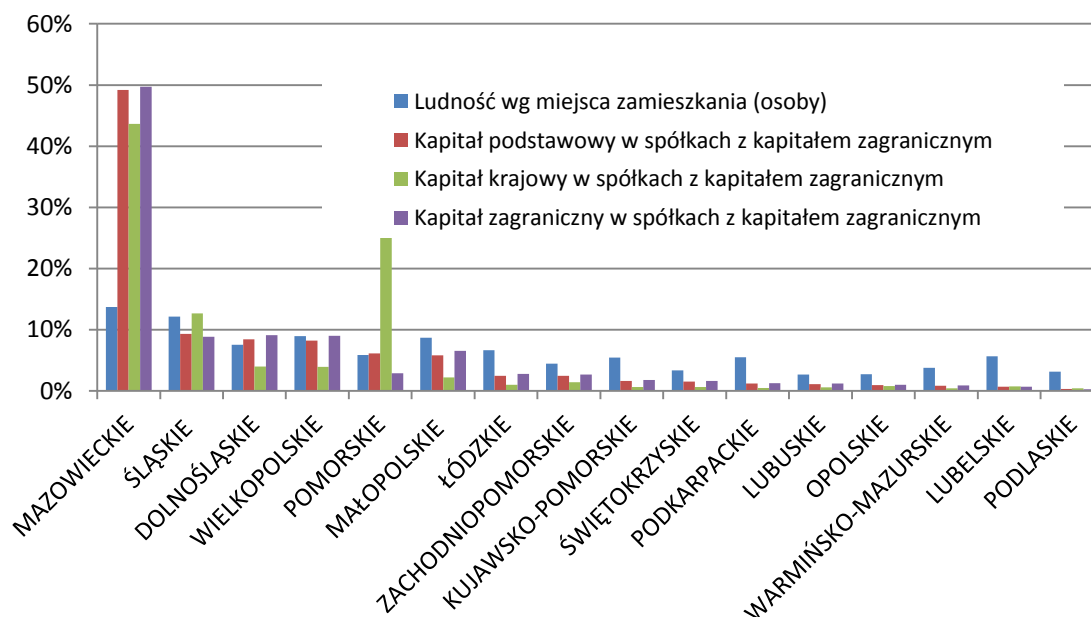

Uwaga: są to najbardziej aktualne dane.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (data pobrania 23.10.2012)

Region kujawsko-pomorski w roku 2009 zajął siódme miejsce w Polsce pod względem wartości nakładów inwestycyjnych dokonywanych w przedsiębiorstwach. Udział województwa w zaludnieniu jest nieco niższy od jego udziałowi w krajowych nakładach inwestycyjnych przedsiębiorstw, co świadczy o docenieniu tego regionu przez inwestorów, z sektora przemysłowego, a także usługowego (zwłaszcza dotyczy to turystyki gastronomicznej, transportu) i sektora rolno-spożywczego. Wskazuje to na docenianie potencjału rynkowego tego regionu przez inwestorów. Jednak dotyczy to głównie polskich przedsiębiorców. Wniosek taki można wysnuć na podstawie analizy wartości kapitału nagromadzonego w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego - por. rysunek 2.

Rysunek 2. Struktura regionalna kapitału w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w 2010 roku na tle udziału w zaludnieniu (% wielkości krajowej)

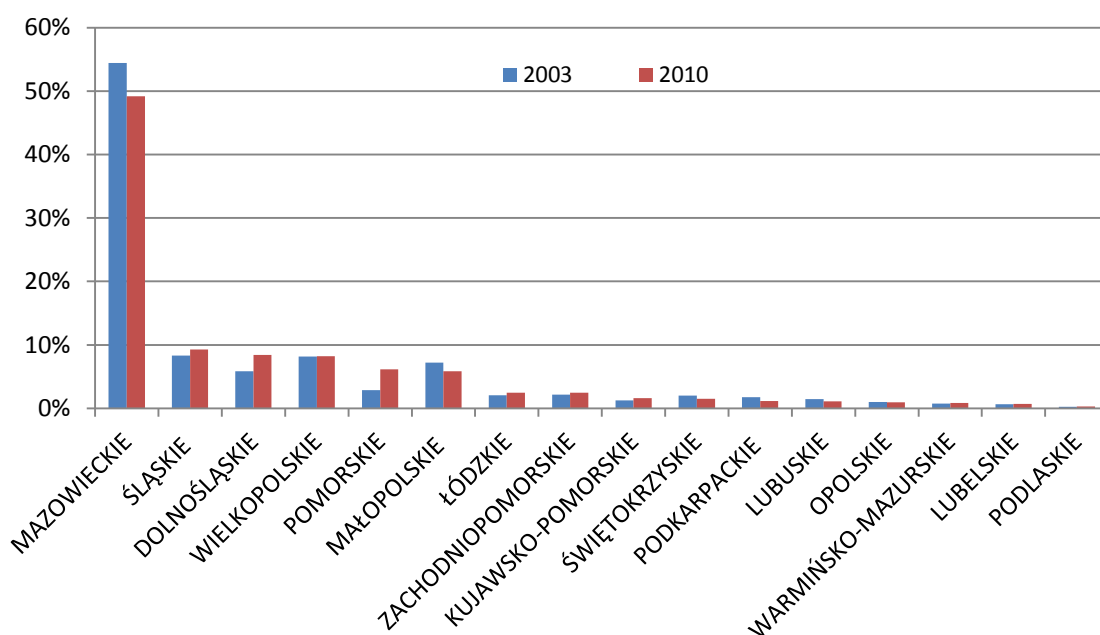

Uwaga: są to najbardziej aktualne dane.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (data pobrania 23.10.2012).

W roku 2010 na województwo kujawsko-pomorskie przypadał tylko 1% wartości kapitału podstawowego spółek z udziałem kapitału zagranicznego, z czego większość stanowił kapitał zagraniczny. Jest to niewiele wobec 5-procentowego udziału w zaludnieniu Polski. Nieco większy jest udział województwa w liczbie pracujących w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego (2%). Wskazuje to na oparcie tych inwestycji na czynniku pracy i pracochłonnych technologiach. Jednak na uznanie zasługuje fakt, iż w latach 2003-2009 województwo podniosło swoją pozycję konkurencyjną na rynku bezpośrednich inwestycji zagranicznych z 1% do 2% wartości kapitału podstawowego podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego, czemu towarzyszył wzrost liczby pracujących w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego z 31.180 osób do 38.195, czyli o 22%. – por. rys. 3.

Rysunek 3. Pozycja konkurencyjna województw na rynku inwestycji z kapitałem zagranicznym wg wartości kapitału podstawowego spółek z udziałem kapitału zagranicznego w latach 2003 i 2010 (% wielkości krajowej)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, data pobrania 23.10.2012.

Świadczy to o tym, że restrukturyzacja przemysłu przynosi pozytywne efekty, a rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna województwa i jego jednostek lokalnych zaczyna być doceniana przez inwestorów zagranicznych.

3. Zróźnicowanie wewnętrzne atrakcyjności inwestycyjnej województw

Powiaty

Do najbardziej atrakcyjnych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego należy zaliczyć miasta na prawach powiatu: Bydgoszcz, Toruń, Grudziądz oraz Włocławek - patrz tab. 2.

Tabela 2. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna powiatów województwa kujawsko-pomorskiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

Powiat	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
Powiat m. Toruń	0,367	A	A	A	A	A
Powiat m. Grudziądz	0,341	A	A	A	C	A
Powiat m. Bydgoszcz	0,329	A	A	A	C	A
Powiat m. Włocławek	0,323	A	A	A	B	A
Powiat inowrocławski	0,267	C	C	D	D	D
Powiat bydgoski	0,263	C	C	D	C	D

Źródło: opracowanie własne.

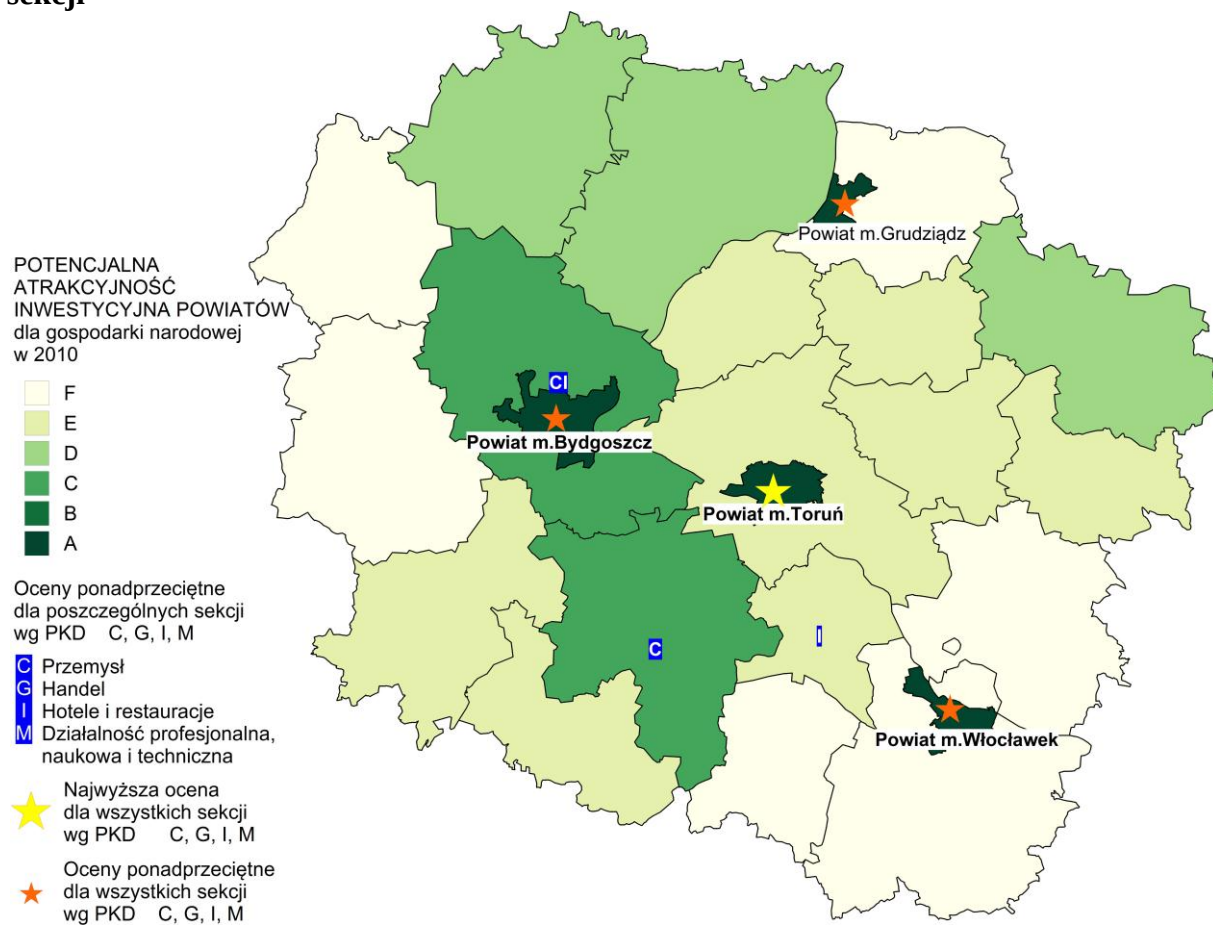
Na wyróżnienie zasługują powiat grodzki Toruń z uwagi na uzyskanie klasy A potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej dla wszystkich analizowanych sekcji gospodarki narodowej.

W odniesieniu do poniższych sekcji należy wyróżnić dodatkowo następujące powiaty:

- Aleksandrowski, bydgoski (klasa C) dla sekcji I,
- Bydgoski, inowrocławski (klasa C) dla sekcji C.

Syntetyczną ocenę atrakcyjności inwestycyjnej powiatów województwa kujawsko-pomorskiego zawiera rysunek 4.

Rysunek 4. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. kujawsko-pomorskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

Źródło: opracowanie własne.

Gminy

Podobnie jak w przypadku powiatów, również atrakcyjność gmin wykazuje duże zróżnicowanie. Wśród najlepiej ocenionych znalazły się takie gminy jak: Toruń (1), Inowrocław (1), Grudziądz (1), Bydgoszcz (1), Chełmża (1), Włocławek (1), Wąbrzeźno (1), Ciechocinek (1), Osielesko (2), Golub-Dobrzyń (1), Brodnica (1), Chełmno (1), Janikowo (3), Rypin (1), Solec Kujawski (3), Świecie (3). Znalazło to także odzwierciedlenie w ich wysokich ocenach (A lub B) dla wszystkich analizowanych sekcji - por. tabela 3.

Tabela 3. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa kujawsko-pomorskiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
Toruń (1)	0,283	A	A	A	A	A
Inowrocław (1)	0,281	A	A	A	B	A
Grudziądz (1)	0,264	A	A	A	C	A
Bydgoszcz (1)	0,256	A	A	A	B	A
Chełmża (1)	0,251	A	A	A	B	A
Włocławek (1)	0,250	A	A	A	B	A
Wąbrzeźno (1)	0,248	A	A	A	B	A
Ciechocinek (1)	0,245	A	A	A	A	A
Osielsko (2)	0,237	A	A	A	A	A
Golub-Dobrzyń (1)	0,237	A	A	A	B	A
Brodnica (1)	0,234	A	A	A	C	A
Chełmno (1)	0,232	A	A	A	C	A
Janikowo (3)	0,232	A	A	A	C	B
Rypin (1)	0,231	A	A	B	D	A
Solec Kujawski (3)	0,230	A	A	B	B	A
Świecie (3)	0,225	A	A	B	A	A

(1) – gmina miejska, (2) – gmina wiejska, (3) – gmina wiejsko-miejska

Źródło: opracowanie własne.

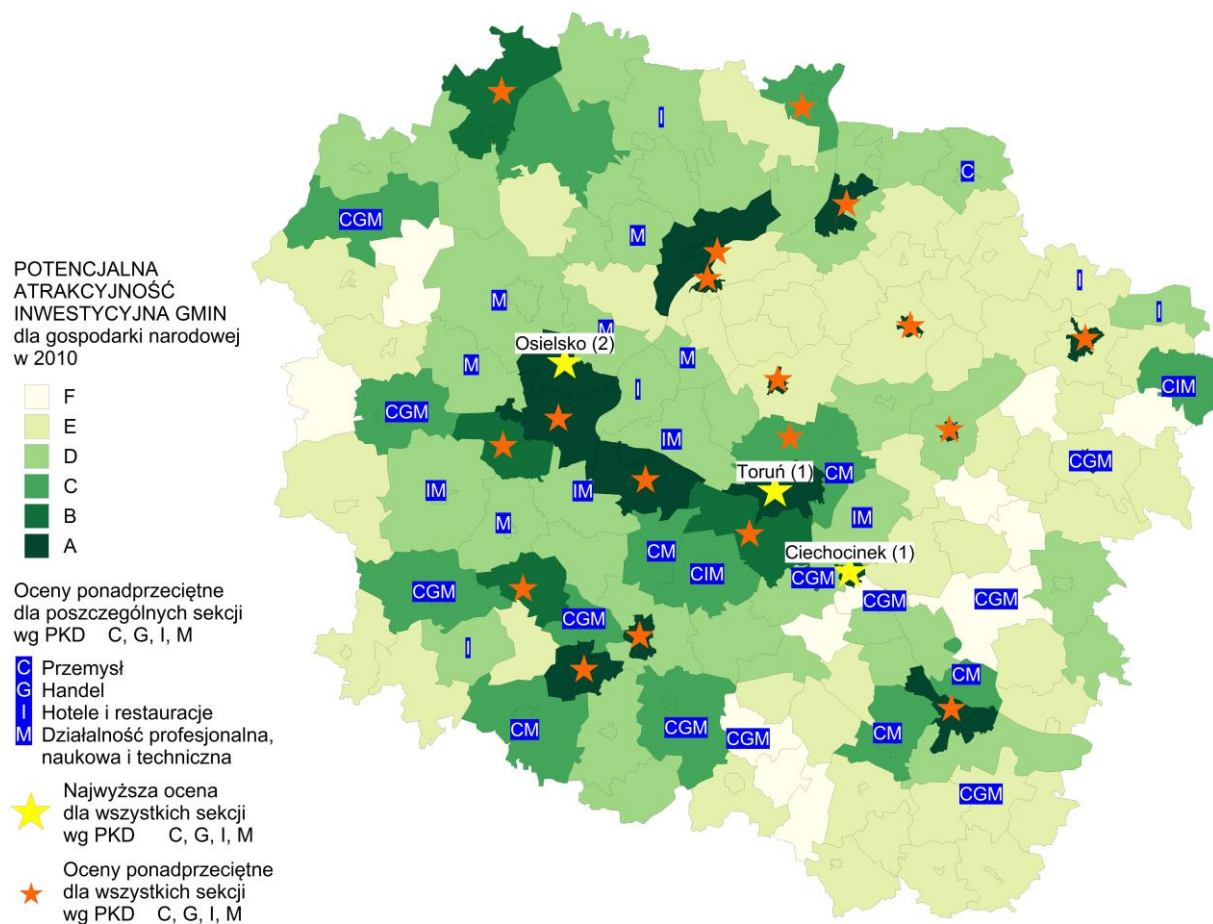
Atrakcyjne gminy to także gminy zaliczone do klasy B wg wskaźnika PAI1_GN, takie jak: Barcin (3), Aleksandrów Kujawski (1), Wielka Nieszawka (2), Radziejów (1), Białe Błota (2), Tuchola (3), Kowal (1), Lipno (1). Również i tę grupę gmin cechuje uniwersalność walorów lokalizacyjnych, dzięki czemu są atrakcyjne dla ogółu rozpatrywanych rodzajów działalności.

W odniesieniu do poszczególnych sekcji oprócz już wcześniej wymienionych należy wyróżnić następujące gminy klasy C:

- Lubicz (2), Łysomice (2), Górzno (3), Łasin (3), Sępólno Krajeńskie (3), Nowe (3), Nieszawa (1), Gniewkowo (3), Kruszwica (3), Pakość (3), Rojewo (2), Mogilno (3), Nakło nad Notecią (3), Brześć Kujawski (3), Fabianki (2), Żnin (3) - dla sekcji C,
- Białe Błota (2), Łysomice (2), Wielka Nieszawka (2), Sępólno Krajeńskie (3), Nowe (3), Nieszawa (1), Kruszwica (3), Pakość (3), Lipno (1), Nakło nad Notecią (3), Radziejów (1), Żnin (3) - dla sekcji G,
- Nowa Wieś Wielka (2), Obrowo (2), Zławieś Wielka (2), Brodnica (1), Górzno (3), Zbiczno (2), Chełmno (1), Nowe (3), Osie (2), Tuchola (3), Grudziądz (1), Janikowo (3), Szubin (3), Barcin (3), Gąsawa (2) - dla sekcji I,
- Dobrcz (2), Koronowo (3), Nowa Wieś Wielka (2), Sicienko (2), Lubicz (2), Łysomice (2), Obrowo (2), Wielka Nieszawka (2), Zławieś Wielka (2), Górzno (3), Unisław (2), Sępólno Krajeńskie (3), Bukowiec (2), Nowe (3), Nieszawa (1), Gniewkowo (3), Kruszwica (3), Pakość (3), Rojewo (2), Mogilno (3), Szubin (3), Brześć Kujawski (3), Fabianki (2), Łabiszyn (3), Żnin (3) - dla sekcji M.

Syntetyczną ocenę atrakcyjności inwestycyjnej gmin województwa kujawsko-pomorskiego zawiera rysunek 5.

Rysunek 5. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: opracowanie własne.

4. Wsparcie instytucjonalne inwestora i przedsiębiorcy w województwie

Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie stanowi ważny czynnik jego atrakcyjności inwestycyjnej. Szczególnie istotną rolę odgrywają instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw. Wśród aktywnych instytucji okołobiznesowych w województwie (z wyłączeniem instytucji naukowo-badawczych), które mają rzeczywisty wpływ na rozwój gospodarczy województwa wymienić można m.in. następujące podmioty: Toruński Park Technologiczny, Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny, Regionalne Centrum Innowacyjności przy Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy, Izbę Przemysłowo-Handlową Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Bydgoszczy, Izbę Przemysłowo-Handlową w Toruniu, Izbę Gospodarczą w Grudziądzu, Bydgoski Dom Technika NOT Sp. z o.o., Toruński Klub Technika NOT Sp. z o.o., Radę Toruńską Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT, Ośrodek Innowacji NOT w Grudziądzu, Ośrodek Innowacji NOT w Inowrocławiu, Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości i Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości PTE Oddział w Bydgoszczy, Toruńską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A., Kujawsko-Pomorskie Zrzeszenie Handlu i Usług w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorską Izbę Rolniczą w Przysieku, Polską Izbę Gospodarczą Maszyn i Urządzeń Rolniczych w Toruniu, Pomorsko-Kujawską Izbę Budownictwa w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorską Izbę Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorski Związek Pracodawców i Przedsiębiorców w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorską Organizację Pracodawców Lewiatan w Toruniu, Bydgoski Klaster Przemysłowy (koordynator: Kujawsko-Pomorski Związek Pracodawców i Przedsiębiorców), Klaster Budownictwo Polska Centralna (koordynator: Centrum Innowacji NOT w Warszawie), Polską Sieć Aniołów Biznesu PolBAN w Bydgoszczy, Business Centre Club Łożę Bydgoską, Business Centre Club Łożę Toruńską, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Włocławskim Inkubatorze Innowacji i Przedsiębiorczości we Włocławku, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu wraz z Zamiejscowym Wydziałem Finansów i Zarządzania w Bydgoszczy, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Inkubator Przedsiębiorczości przy Regionalnym Centrum Przedsiębiorczości Sp. z o.o. w Solcu Kujawskim, Powiatowy Inkubator Przedsiębiorczości w Świeciu, Włocławski Inkubator Innowacji i Przedsiębiorczości, Park Przemysłowy w Solcu Kujawskim, Grudziądzki Park Przemysłowy.

Toruński Park Technologiczny. Oferta Parku obejmuje usługi doradcze, informacyjne, usługi z zakresu IT oraz możliwość wynajmu pomieszczeń biurowych, hal technologiczno-przemysłowych, sal konferencyjnych, szkoleniowych i seminaryjnych a także pracowni komputerowych. Przedsiębiorcy mogą skorzystać z usługi wirtualne biuro, która umożliwia budowę wiarygodności firmy ze względu na prestiżowy adres jej siedziby przy minimalizacji kosztów działalności. W ramach Parku funkcjonuje **Centrum Transferu Technologii**, oferujące m.in. możliwość skorzystania online z bazy innowacji oraz bazy ekspertów specjalizujących się w doradztwie technologicznym. Jednym z realizowanych projektów jest współpraca z Enterprise Europe Network (sieć informacyjno-doradcza Komisji Europejskiej) dostarczająca przedsiębiorcom praktycznych informacji o UE. Na stronie internetowej Enterprise Europe Network można znaleźć m.in. bazę technologiczną ofert kooperacyjnych dla MŚP zainteresowanych nawiązaniem kontaktów z firmami zagranicznymi. (www.technopark.org.pl/, 27.09.2012.).

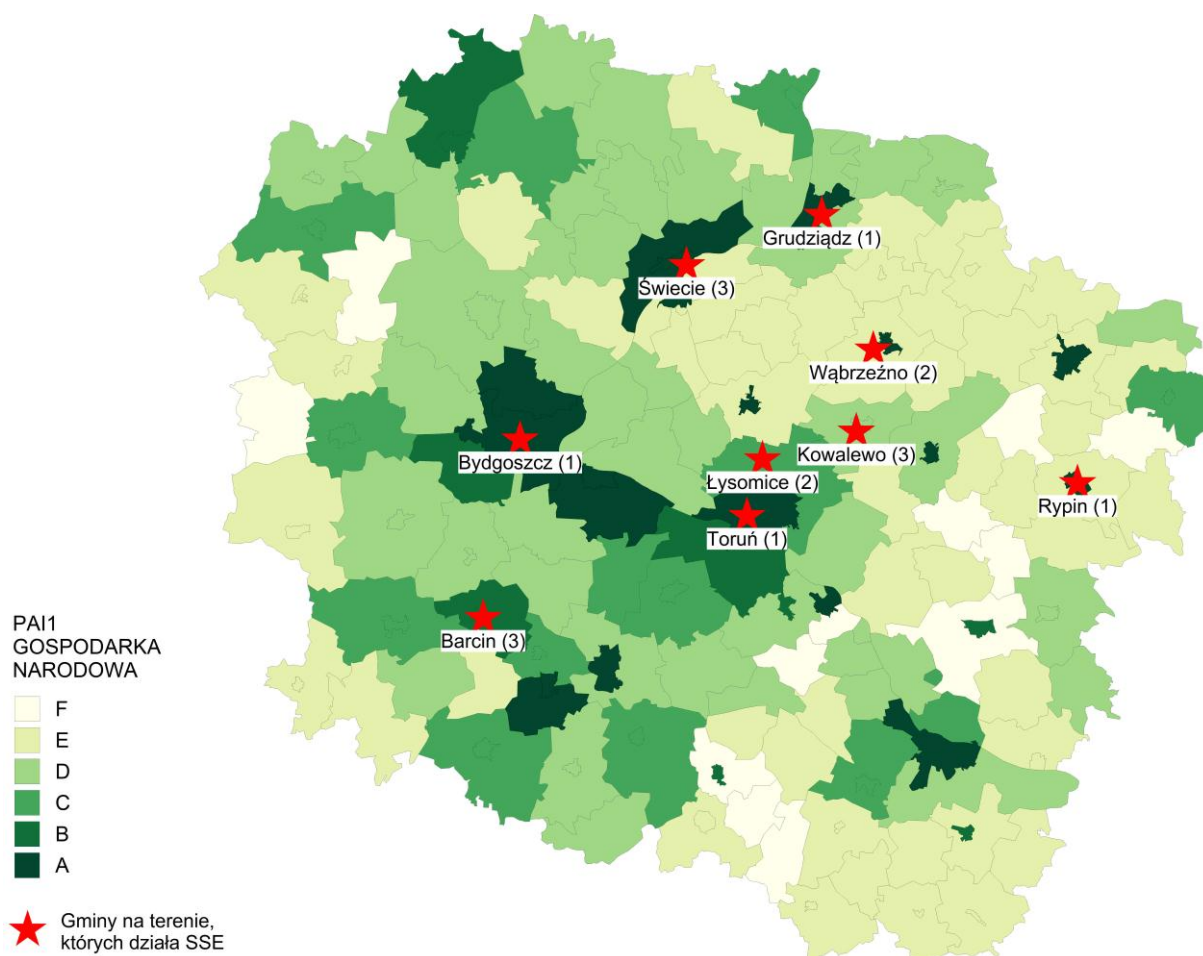
Regionalne Centrum Innowacyjności przy Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy. Centrum pełni rolę ośrodka pośredniczącego pomiędzy sferą badawczą a przedsiębiorstwami poprzez realizację funkcji dydaktycznych, szkoleniowych i informacyjnych. Tworzona jest również sieć laboratoriów badawczych w obszarze nauk technicznych i przyrodniczych, które mają oferować wysokiej jakości badania na rzecz podmiotów gospodarczych. (<http://www.utp.edu.pl/uczelnia/regionalne-centrum-innowacyjnosci.html>, 27.09.2012.).

Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny (BPPT). Na każdym z etapów realizacji planowanej inwestycji przedsiębiorcy uzyskują pomoc i wsparcie ze strony BPPT (negocjacje i podział działki, umowa notarialna, decyzja w sprawie oddziaływania na środowisko, warunki techniczne przyłączenia do sieci, pozwolenie budowlane oraz budowa). Inwestorzy mogą skorzystać na terenie Parku z różnego rodzaju usług, w tym m.in. pomocy w zakresie innowacyjnych technologii i współpracy z uczelniami wyższymi, obsługi rachunkowej oraz projektowej. (www.bppt.pl/, 27.09.2012.).

Specjalne strefy ekonomiczne w województwie kujawsko-pomorskim - efekty funkcjonowania

W chwili obecnej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna (PSSE). Do końca 2011 r. strefa swoim zasięgiem obejmowała nieruchomości położone na terenie 9 gmin: Barcina, Bydgoszczy, Grudziądza, Kowalewa Pomorskiego, Łysomic, Rypina, Świecia, Torunia i Wąbrzeźna. Na uwagę zasługuje fakt, że podstrefy Świecie, Łysomice, Kowalewo Pomorskie i Toruń, Wąbrzeźno i Rypin nie dysponują już wolnymi terenami (rys. 6).

Rysunek 6. Rozmieszczenie podstref Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w województwie kujawsko-pomorskim.

Źródło: opracowanie własne.

Nieruchomości te zaliczano do Pomorskiej SSE dopiero od 2006 r. Do końca 2011 r. żaden inwestor nie rozpoczął działalności na terenach SSE w Rypinie i Toruniu. Przedsiębiorstwa strefowe działające w pozostałych gminach poniosły do końca 2011 nakłady inwestycyjne na łączną kwotę 3,3 mld zł, co stanowi 4,1% wszystkich nakładów inwestycyjnych poniesionych w SSE w Polsce. W tym samym okresie przedsiębiorstwa strefowe utworzyły 4.961 nowych miejsc pracy w regionie, co stanowi 2,7% wszystkich owych miejsc pracy utworzonych w strefach ekonomicznych - por. tab. 4.

Tabela 4. Efekty funkcjonowania Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego na koniec 2011 r.

Gmina	Wiodące sektory (nakłady inwestycyjne powyżej 20% nakładów inwestycyjnych w podstrefie)	Liczba nowych miejsc pracy	Skumulowane nakłady inwestycyjne w mln zł
Barcin	Produkcja cementu	6	219,97
Grudziądz miasto	Przemysł papierniczy	118	111,17
Kowalewo Pomorskie	Produkcja paro-przepuszczalnych folii i laminatów oraz folii perforowanych	502	195,16
Łysomice	Przemysł elektroniczny	3 880	1 334,23
Świecie	Przemysł papierniczy	371	1 295,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PSSE Biuro terenowe w Toruniu.

Najlepsze efekty osiągnęła podstrefa Łysomice, gdzie ulokował się kapitał japoński inwestujący w przemysł elektroniczny. W podstrefie Łysomice zainwestowali: SHARP MANUFACTURING POLAND Sp. z o.o., ORION ELECTRIC (POLAND) sp.z o.o., POLAND TOKAI OKAYA MANUFACTURING Sp. z o.o., SOHBI CRAFT Poland Sp. z o.o., SUMIKA ELECTRONIC MATERIALS Poland Sp. z o.o., KIMOTO Poland Sp. z o.o., TENSIO Poland Sp. z o.o., U-TEC Poland Sp. z o.o., Yusen Logistics (Polska) Sp. z o.o. (dawniej NYK Logistics Polska sp. z o.o.), Nissin Logistics Poland Sp. z o.o., NIPPON EXPRESS GmbH Sp. z o.o. Na ponad 179 ha, jakie zajmuje PSSE w Łysomicach doszło do powstania kompleksu japońskich przedsiębiorstw elektronicznych. Zyskał on miano Crystal Park, który pełni funkcję klastra w branży elektronicznej.

Druga pod względem zagospodarowania jest podstrefa Świecie, gdzie działalność prowadzi: MONDI ŚWIECIE S.A. oraz MONDI CORRUGATED ŚWIECIE Sp. z o.o. - firmy branży papierniczej. Obydwie lokalizacje mają silne tradycje przemysłowe w powyższych branżach. Funkcjonowanie stref wzmocniło rolę tych ośrodków na regionalnej mapie inwestycji.

W kolejnych strefach napływ inwestycji był zdecydowanie niższy. W Grudziądzu zainwestował Schumacher Packaging Zakład Grudziądz Sp. z o.o. (dawniej POLPAK PAPIER sp. z o.o.), w Kowalewie Pomorskim Plastica Sp. z o.o., a w Barcinie Lafarge Cement S.A., Mapei Polska Sp. z o.o. W Bydgoszczy: Airon Investment Anna Niemczewska, Baumat Sp. z o.o. i METALBARK PPU Zbigniew Barłóg (porównaj rys. 47).

W wyniku przetargu w 2010 r. firma Apator S.A. z siedzibą w Toruniu uzyskała zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na obszarze Pomorskiej SSE, w Ostaszewie. Warto także podkreślić, że na terenie Elany (Grupa Boryszew) powstała nowa podstrefa ekonomiczna w Toruniu. Z uwagi na niewykorzystane tereny zakładu, zarząd firmy podjął rozmowy z Ministerstwem Gospodarki o utworzeniu SSE na jego terenie. Firmy, które chcą ulokować tu swoją działalność muszą spełnić warunki postawione przez PSSE dla stref obejmujących prywatne nieruchomości: każda z nich powinna wydać na swoje przedsięwzięcia, co najmniej 20 mln zł i zatrudnić minimum 30 osób.

Zgodnie z planem rozwoju PSSE na terenie województwa kujawsko-pomorskiego zakłada się pozyskiwanie inwestorów z:

- Sektora nowoczesnych usług,
- Branży maszynowej,
- Branży elektronicznej,
- Przetwórstwa spożywczego
- Branż gwarantujących tworzenie miejsc pracy w dziedzinach, w których województwo dysponuje dużym potencjałem kadrowym.

Gmina na 5

Studenckie Koło Naukowe Przedsiębiorczości i Analiz Regionalnych, działające przy Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej już po raz kolejny opublikowało wyniki raportu z badań jakości obsługi potencjalnych inwestorów przez urzędy gmin. Przedmiotem badań jakościowych nad atrakcyjnością inwestycyjną jest ocena stron internetowych oraz ocena kontaktu elektronicznego z gminami w wersji polsko - i anglojęzycznej. Efektem badania jest ranking „Gmina na 5”, który nagradza tym tytułem jednostki samorządu terytorialnego wyróżniające się z uwagi na wysoki poziom obsługi potencjalnych klientów z wykorzystaniem elektronicznych narzędzi komunikacji. Badania prowadzone są metodą tajemniczego klienta (ang. mystery client). W tegorocznej edycji na potrzeby rankingu ocenie poddano wszystkie gminy klasy A wg rankingu PAI 2010. W efekcie przeprowadzonej oceny tytułem „Gminy na 5” wyróżniono 70 gmin, z czego siedem z województwa kujawsko-pomorskiego – por. tab. 5.

Tabela 5. Gminy województwa kujawsko-pomorskiego nagrodzone tytułem Gminy na 5

Gmina	Powiat	Ocena witryn internetowych	Ocena korespondencji w języku polskim	Ocena korespondencji w języku angielskim	Suma
Bydgoszcz (1)	Bydgoszcz	10	4	4,5	18,5
Inowrocław (1)	Inowrocławski	9	5	0	14
Osielsko (2)	Bydgoski	7,5	5	0	12,5
Barcin (3)	Żniński	7,5	5	0	12,5
Golub-Dobrzyń (1)	Golubsko-dobrzyński	9,5	3	0	12,5
Wąbrzeźno (1)	Wąbrzeski	7,5	5	0	12,5
Toruń (1)	Toruń	8,5	4	0	12,5

Źródło: Opracowanie własne.

Na szczególną uwagę w tym zestawieniu zasługuje miasto Bydgoszcz, które odnotowało najwyższą w całym rankingu lokatę (ex quo z Krakowem) ze względu na przyjęte do oceny kryteria. Na wyróżnienie miasto zasłużyło z uwagi na czytelną, i estetyczną stronę internetową urzędu, na której zamieszczone są przydatne informacje dla inwestora oraz dbałość o pozycjonowanie swojej marki na portalach społecznościowych. Miasto zasługuje również na pochwałę z uwagi na treść i szybkość odpowiedzi na maile w języku polskim i angielskim. W celu pozyskania inwestora miasto wyszło z propozycją włączenia nowej

inwestycji do specjalnej strefy ekonomicznej oraz zaproponowało zwolnienia z podatku od nieruchomości.

Gminą, która zasługuje na szczególne wyróżnienia z uwagi, na jakość korespondencji mailowej jest Barcin. Przygotowana odpowiedź miała formę listu z podpisem burmistrza. W treści listu wskazano możliwe miejsca inwestycji, zachęcono do dalszego kontaktu z urzędnikami oraz podano dokładny opis pomocy udzielanej przedsiębiorcom na terenie gminy. Przesłana odpowiedź może stanowić wzór do naśladowania dla innych urzędów.

5. Mocne i słabe strony województwa

Województwo kujawsko-pomorskie jest regionem o silnie zarysowanej specyfice, mającej wpływ na jego mocne i słabe strony. Jeśli dokonamy ich podziału w zależności od głównych uwarunkowań i czynników lokalizacji inwestycji, ujętych w mikroklimatach tworzących oceny potencjalnej i rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej, to można je pogrupować w mocne strony (mikroklimaty o ocenach A, B lub C) oraz słabe strony (mikroklimaty o ocenach D, E lub F) - patrz tabela 6.

Tabela 6. Mocne i słabe strony województwa kujawsko-pomorskiego

Mocne strony województwa wg mikroklimatów IP SGH	Słabe strony województwa wg mikroklimatów IP SGH
Gospodarka narodowa	
Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa C Rentowność majątku trwałego klasa A Samofinansowanie jst klasa C	Mikroklimat zasoby pracy klasa F Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa F Mikroklimat społeczny klasa D Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa E Mikroklimat innowacyjność klasa D Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa D Rentowność przedsiębiorstw klasa D Nakłady inwestycyjne klasa F
Przemysł kapitałochłonny	
Mikroklimat innowacyjność klasa C Samofinansowanie jst klasa C Nakłady inwestycyjne klasa C	Mikroklimat zasoby pracy klasa F Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa D Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa F Mikroklimat społeczny klasa E Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa F Rentowność majątku trwałego klasa E Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa D

Przemysł pracochłonny	
Mikroklimat społeczny klasa C Samofinansowanie jst klasa C Nakłady inwestycyjne klasa C	Mikroklimat zasoby pracy klasa D Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa D Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa F Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa E Rentowność majątku trwałego klasa E Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa D
Handel	
Rentowność majątku trwałego klasa A Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa C Samofinansowanie jst klasa C	Mikroklimat zasoby pracy klasa E Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa D Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa F Mikroklimat społeczny klasa D Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa E Nakłady inwestycyjne klasa D
Turystyka	
Rentowność majątku trwałego klasa B Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa C Samofinansowanie jst klasa C	Mikroklimat zasoby pracy klasa D Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa D Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa F Mikroklimat społeczny klasa E Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa E Nakłady inwestycyjne klasa D
Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	
Mikroklimat innowacyjność klasa C Samofinansowanie jst klasa C	Mikroklimat zasoby pracy klasa F Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa D Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa F Mikroklimat społeczny klasa D Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa F Rentowność majątku trwałego klasa F Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa D Nakłady inwestycyjne klasa D

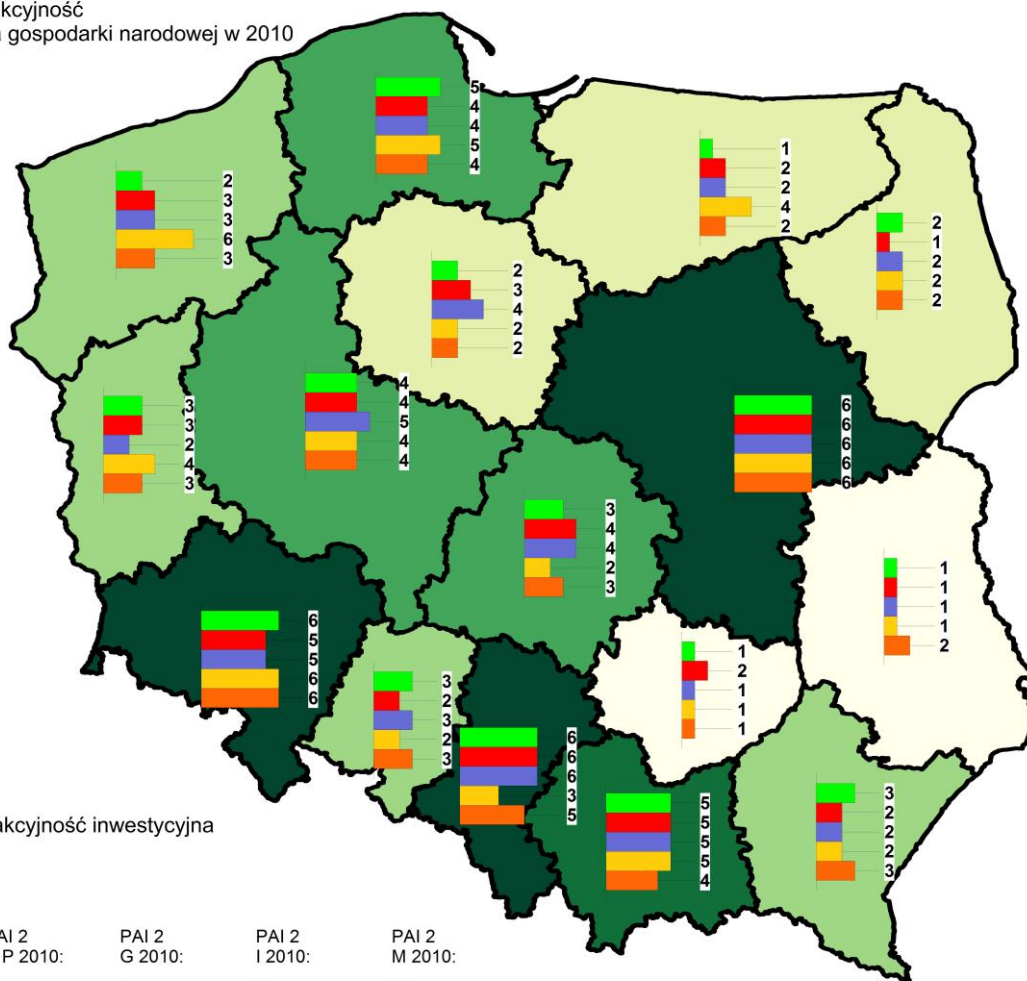
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań Instytutu Przedsiębiorstwa SGH.

ANEKS

Rysunek 1. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna województw w Polsce w podziale na podstawowe sekcje gospodarcze

Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna dla gospodarki narodowej w 2010

- klasa F
- klasa E
- klasa D
- klasa C
- klasa B
- klasa A

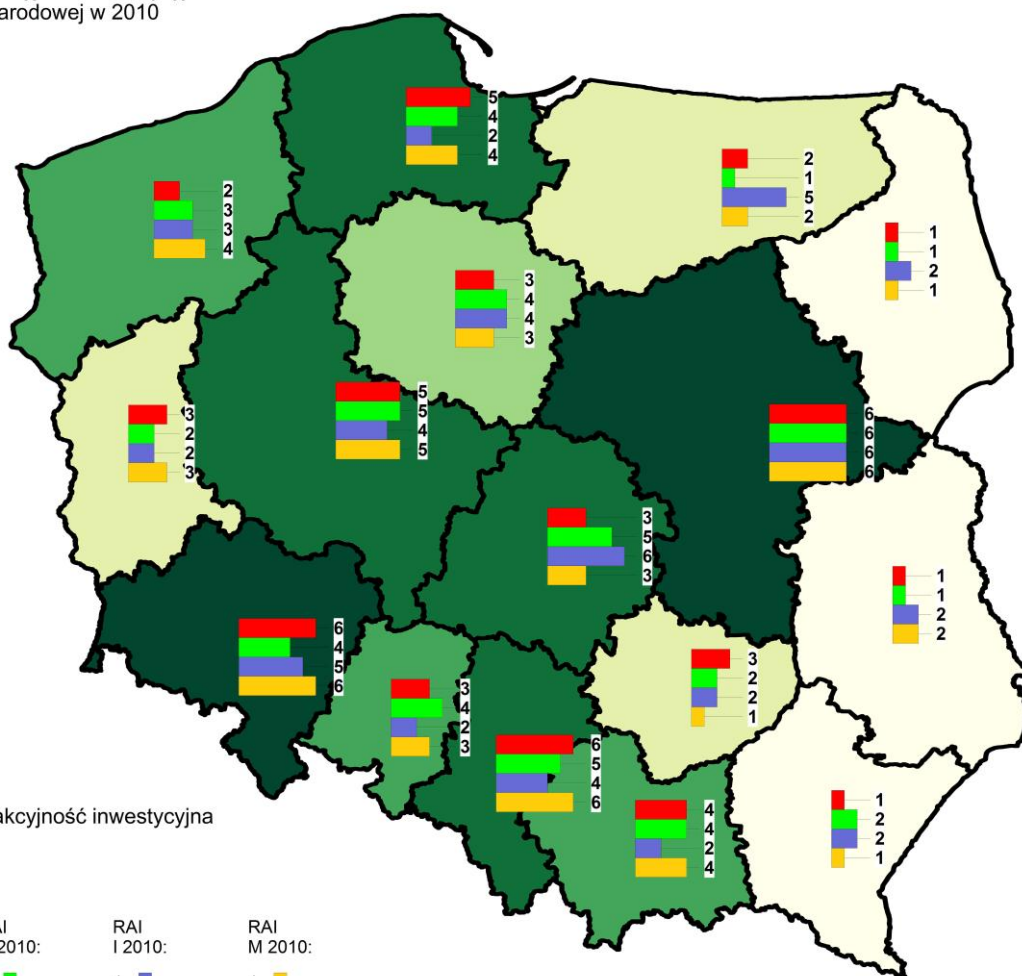

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 2. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna województw w Polsce w podziale na podstawowe sekcje gospodarcze

Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna dla gospodarki narodowej w 2010

klasa F
klasa E
klasa D
klasa C
klasa B
klasa A

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 1. Zbiorne zestawienie wskaźników atrakcyjności inwestycyjnej dla województw

Województwo	DOLNOŚLĄSKIE	KUJAWSKO-POMORSKIE	LUBELSKIE	LUBUSKIE	ŁÓDZKIE	MAŁOPOLSKIE	MAZOWIECKIE	OPOLSKIE	PODKARPACKIE	PODLASKIE	POMORSKIE	ŚLĄSKIE	ŚWIĘTOKRZYSKIE	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	WIELKOPOLSKIE	ZACHODNIOPOMORSKIE
PAI1 GN	A	E	F	C	D	C	A	E	D	E	B	A	F	D	B	C
PAI2 GN	A	E	F	D	C	B	A	D	D	E	C	A	F	E	C	D
RAI GN	A	D	F	E	B	C	A	C	F	F	B	B	E	E	B	C
PAI1 C	A	D	F	C	C	C	A	D	E	E	B	A	F	E	C	C
PAI2 C KAPITAŁ	A	E	F	D	D	B	A	D	D	E	B	A	F	F	C	E
PAI2 C PRACA	B	D	F	D	C	B	A	E	E	F	C	A	E	E	C	D
RAI C	A	D	F	D	D	C	A	D	F	F	B	A	D	E	B	E
PAI1 G	A	E	F	C	D	B	A	D	E	F	B	A	F	C	C	C
PAI2 G	B	C	F	E	C	B	A	D	E	E	C	A	F	E	B	D
RAI G	C	C	F	E	B	C	A	C	E	F	C	B	E	F	B	D
PAI1 I	B	E	F	B	E	B	A	E	D	E	B	D	F	B	C	A
PAI2 I	A	E	F	C	E	B	A	E	E	E	B	D	F	C	C	A
RAI I	B	C	E	E	A	E	A	E	E	E	E	C	E	B	C	D
PAI1 M	A	E	F	C	D	C	A	D	D	F	B	B	F	D	B	C
PAI2 M	A	E	E	D	D	C	A	D	D	E	C	B	F	E	C	D
RAI M	A	D	E	D	D	C	A	D	F	F	C	A	F	E	B	C

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej.

Tablica 2. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna powiatów województwa kujawsko-pomorskiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

Powiat	PAI1_GN	PAI1_GN_klasy	PAI1_C_klasy	PAI1_G_klasy	PAI1_I_klasy	PAI1_M_klasy
Powiat m. Toruń	0,367	A	A	A	A	A
Powiat m. Grudziądz	0,341	A	A	A	C	A
Powiat m. Bydgoszcz	0,329	A	A	A	C	A
Powiat m. Włocławek	0,323	A	A	A	B	A
Powiat inowrocławski	0,267	C	C	D	D	D
Powiat bydgoski	0,263	C	C	D	C	D

Źródło: jak do tab. 1.

Tablica 3. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa kujawsko-pomorskiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN_klasy	PAI1_C_klasy	PAI1_G_klasy	PAI1_I_klasy	PAI1_M_klasy
Toruń (1)	0,283	A	A	A	A	A
Inowrocław (1)	0,281	A	A	A	B	A
Grudziądz (1)	0,264	A	A	A	C	A
Bydgoszcz (1)	0,256	A	A	A	B	A
Chełmża (1)	0,251	A	A	A	B	A
Włocławek (1)	0,250	A	A	A	B	A
Wąbrzeźno (1)	0,248	A	A	A	B	A
Ciechocinek (1)	0,245	A	A	A	A	A
Osielsko (2)	0,237	A	A	A	A	A
Golub-Dobrzyń (1)	0,237	A	A	A	B	A
Brodnica (1)	0,234	A	A	A	C	A
Chełmno (1)	0,232	A	A	A	C	A
Janikowo (3)	0,232	A	A	A	C	B
Rypin (1)	0,231	A	A	B	D	A
Solec Kujawski (3)	0,230	A	A	B	B	A
Świecie (3)	0,225	A	A	B	A	A
Barcin (3)	0,212	B	B	B	C	B
Aleksandrów Kujawski (1)	0,211	B	B	B	D	A
Wielka Nieszawka (2)	0,211	B	B	C	A	C
Radziejów (1)	0,210	B	B	C	E	B
Białe Błota (2)	0,209	B	B	C	A	B
Tuchola (3)	0,208	B	B	B	C	B
Kowal (1)	0,205	B	B	B	E	B
Lipno (1)	0,202	B	B	C	D	B

Źródło: jak do tab. 1.

Uwaga: wszystkie wskaźniki w raporcie zostały policzone w oparciu o najbardziej aktualne dane z Banku Danych Lokalnych (2012).